Conseil d'Etat - Raad van State
LEGISLATION - WETGEVING
11. AVR 1967
Transmis à M.
Overgemaakt aan de H.
Coördinatie

ML. L. 9974/1.

KONINKRIJK BELGIE ROYAUME DE BELGIQUE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 10e maart 1967 door de Minister van Nationale Opvoeding en door de Minister-Staatssecretaris voor Nationale Opvoeding verzocht hun, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een ontwerp van wet "tot wijziging van de wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens met het oog op de toelating van de technische ingenieurs tot de graad van burgerlijk ingenieur, landbouwkundig ingenieur en ingenieur voor de scheikunde en de landbouwindustrieën", heeft de 14e maart 1967 het volgend advies gegeven :

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de l'Education nationale et par le Ministre-Secrétaire d'Etat à l'Education nationale, le 10 mars 1967, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas trois jours, sur un projet de loi "modifiant, en vue de l'accès des ingénieurs techniciens aux grades d'ingénieur civil, d'ingénieur agronome ou d'ingénieur chimiste et des industries agricoles, les lois sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires", a donné le 14 mars 1967 l'avis suivant :

11.4.67

Het wetsontwerp strekt er toe, de toegang van de technische ingenieurs tot de graad van burgerlijk ingenieur, landbouwkundig ingenieur en ingenieur voor de scheikunde en de landbouwindustrieën te vergemakkelijken. Hiertoe wordt er aan de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens bepaalde afwijkingen voorzien van de toelatingsvoorwaarden tot de verschillende examens en van de examenstof.

Te dien einde wordt de Koning gemachtigd om op eensluidend advies van een daartoe op te richten commissie vrijstellingen te verlenen van ondervraging over sommige vakken, van de duur van de studiën en van het aantal proeven.

\+

\+ \+

In de huidige stand van de wetgeving beschikt de Koning over de bevoegdheid om vrijstelling van ondervraging te verlenen aan de examinandi die zich aanbieden voor het toelatingsexamen van kandidaat burgerlijk ingenieur en van kandidaat-landbouwkundig ingenieur. Bij de uitoefening van deze bevoegdheid is de Koning niet gehouden tot het raadplegen van een commissie.

De Koning is derhalve nu reeds gerechtigd vrijstelling van ondervraging te verlenen aan de houders van een Belgisch diploma van technisch ingenieur die zich aanbieden voor bedoelde toelatingsexamens, zodat de beoogde versoepeling van de toelatingsvoorwaarden kan

.../...

verwezenlijkt worden zonder wijziging van artikel 12 van bedoelde wetten.

Ingevolge artikel 1 van het ontwerp zal de Koning slechts dergelijke vrijstelling nog kunnen verlenen met het eensluidend advies van de in artikel 1 bedoelde commissie wanneer de vrijstellingen worden voorzien voor recipiendi die reeds houders van een diploma van technisch ingenieur zijn.

Een andere opmerkelijke wijziging betreft het vaststellen van de duur der studiën. Op grond van artikel 3 van de bedoelde gecoördineerde wetten wordt de duur der studiën berekend, voor de eerste graden, met ingang van het tijdstip waarop de examinandus voldaan heeft aan de voorwaarden tot toelating tot de universitaire studiën, en voor de overige graden met ingang van het tijdstip waarop de examinandus de onmiddellijk voorafgaande graad verworven heeft.

Van deze regeling wijken de artikelen 4 en 6 van het ontwerp af door te bepalen dat de duur der studiën voor het behalen van de graad van burgerlijk ingenieur of landbouwkundig ingenieur niet berekend wordt met ingang van het tijdstip waarop de examinandus de graad van kandidaat behaald heeft, maar wel met ingang van het tijdstip waarop hij voldaan heeft aan de voorwaarden tot de toelating tot de universitaire studiën. Indien voor deze uitzonderlijke regeling ook uitzonderlijke redenen kunnen worden ingeroepen, zouden zij best worden aangegeven in de memorie van toelichting, zoniet onthoude men zich van een dergelijke regeling.

\+

\+ \+

Artikel 1.

Volgens de memorie van toelichting leunt de manier van werken van de commissie aan bij de procedure die voorzien is bij artikel 56 van voornoemde wetten voor de gelijkwaardigheid van studiën gedaan in het buitenland. Ook zullen de werkzaamheden van de commissie zich in het begin beperken tot het uitbrengen van individuele adviezen om na korte tijd te komen tot adviezen van algemene aard, zodat individuele en algemene besluiten zullen genomen worden. Het ware aangeraden deze verschillende vormen van besluiten in dit artikel 1 aan te geven.

Verder dient te worden opgemerkt dat de voorziene regeling nalaat de bevoegde overheid aan te duiden voor de oprichting van de commisie evenals voor het stellen der nadere regelen betreffende de organisatie en de werkwijze.

Artikelen 2 en 3.

Tussen het beschikkend gedeelte en de memorie van toelichting bestaat er geen overeenstemming.

Zoals deze artikelen zijn gesteld, zijn de houders van een diploma van technisch ingenieur vrijgesteld van de vereiste inzake duur van de studiën, terwijl volgens de memorie van toelichting de examinandi de graad van kandidaat slechts kunnen behalen na één jaar studie. Volgens de gemachtigde ambtenaar zijn de bedoelingen van de Regering trouw weergegeven door de bepalingen van de artikelen 2 en 3. De memorie van toelichting dient derhalve te worden aangepast.

.../...

Artikel 7.

Artikel 7,zoals het is gesteld, laat niet toe met duidelijkheid de bedoelingen van de Regering te achterhalen.

Vooreerst kan niet worden uitgemaakt aan wie het advies van de commissie moet worden gegeven. Ook wordt niet bepaald over welke punten de commissie mag of moet adviseren. De te volgen procedure is evenmin aangeduid.

Volgens de gemachtigde ambtenaar zal de regeling geïnspireerd zijn op die welke voorzien is bij artikel 56 van bedoelde wetten voor gelijkwaardigheid van vreemde studiegetuigschriften.

\+
\+ +

Voor het overige zijn bij het ontwerp nog enkele vormopmerkingen te maken die echter geen commentaar vergen.

\+
\+ +

Rekening houdende met voorgaande opmerkingen wordt voorgesteld de tekst van het ontwerp van wet te lezen als volgt :

.../...

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WETTEN OP HET TOEKENNEN VAN DE ACADEMISCHE GRADEN EN HET PROGRAMMA VAN DE UNIVERSITAIRE EXAMENS MET BETREKKING OP DE TOELATING VAN DE TECHNISCHE INGENIEURS TOT DE GRAAD VAN BURGERLIJK INGENIEUR, LANDBOUWKUNDIG INGENIEUR EN INGENIEUR VOOR DE SCHEIKUNDE EN DE LANDBOUW-INDUSTRIEEN.

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,
Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

.....

.....

Artikel 1.-

Artikel 12 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, gecoördineerd op 31 december 1949, gewijzigd bij de wet van 8 juni 1964, wordt aangevuld met de volgende bepaling :

"Indien de vrijstelling van ondervraging geldt voor houders van een diploma van technisch ingenieur, wordt zij verleend op eensluidend advies van een commissie ingesteld door de Ministers tot wier bevoegdheid het universitair onderwijs behoort en samengesteld uit een vertegenwoordiger van de bevoegde faculteit van de vier universiteiten en van de "faculté polytechnique" te Bergen en desgevallend aangevuld door een

.../...

vertegenwoordiger van de faculteiten der landbouwwetenschappen. Deze vrijstelling is het voorwerp hetzij van bijzondere bepalingen, hetzij van algemene bepalingen. De Koning stelt de nadere regelen betreffende de organisatie en de werkwijze van de commissie."

Artikel 2.-

Artikel 29 van dezelfde wetten wordt aangevuld met de volgende bepaling :

"Op eensluidend advies van de bij artikel 12 bedoelde commissie kunnen de houders van een in België behaald diploma van technisch ingenieur door de Koning worden vrijgesteld van de ondervraging over een of meer vakken. Zij mogen het examen in één proef afleggen en zijn vrijgesteld van de vereiste inzake duur van de studiën".

Artikel 3.-

Artikel 30 van dezelfde wetten wordt aangevuld met de volgende bepaling :

"Op eensluidend advies van de bij artikel 12 bedoelde commissie kunnen de houders van een in België behaald diploma van technisch ingenieur door de Koning worden vrijgesteld van de ondervraging over één of meer vakken van het examen. Zij mogen het examen in één proef afleggen en zijn vrijgesteld van de vereiste inzake duur van de studiën".

Artikel 4.-

Artikel 31 van dezelfde wetten wordt aangevuld met de volgende bepaling :

.../...

"Op eensluidend advies van de bij artikel 12 bedoelde commissie kunnen de houders van een in België behaald diploma van technisch ingenieur, door de Koning worden vrijgesteld van de ondervraging over één of meer vakken, algemene of bijzondere, welke aangegeven zijn in dit artikel. Zij mogen het examen in twee proeven afleggen en de duur van ten minste drie jaar studie wordt berekend vanaf het tijdstip waarop zij de graad van kandidaat-burgerlijk ingenieur hebben behaald (of waarop zij voor het toelatingsexamen slaagden) " (zie opmerking).

Artikel 5.-

Artikel 32 van dezelfde wetten wordt aangevuld met de volgende bepaling :

"Op eensluidend advies van de bij artikel 12 bedoelde commissie kunnen de houders van een in België behaald diploma van technisch ingenieur, door de Koning worden vrijgesteld van de ondervraging over één of meer vakken van het examen. Zij mogen het examen in twee proeven afleggen en de duur van ten minste drie jaar studie wordt berekend vanaf het tijdstip waarop zij de graad van kandidaat-landbouwkundig ingenieur hebben behaald (of waarop zij voldeden aan de voorwaarden tot toelating tot het examen van kandidaat-landbouwkundig ingenieur)" (zie opmerking).

Artikel 6.-

Aan de houders van een in België behaald diploma van technisch ingenieur, die bij de bekendmaking van deze wet hetzij houder zijn van het wetenschappelijk diploma van burgerlijk ingenieur, van landbouwkundig ingenieur of van ingenieur voor de scheikunde en de landbouwindustrieën, afgegeven door een Belgische universiteit of door een inrichting die ermede gelijk-

.../...

gesteld is voor het toekennen van deze graden, hetzij in een van die universiteiten of inrichtingen ingeschreven zijn met het oog op het behalen van die diploma's,en die wensen, de eersten, de overeenstemmende wettelijke graad te behalen, de tweeden, hun studiën voort te zetten voor het behalen van de wettelijke graad. kan de Koning gedeeltelijke of gehele gelijkwaardigheid van diploma verlenen op eensluidend advies van de commissie bedoeld bij artikel 12 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens.

Artikel 7.-

Deze wet treedt in werking met ingang van het academiejaar dat volgt op haar bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

.....

.....

L'avant-projet tend à faciliter l'accès des ingénieurs techniciens aux grades d'ingénieur civil, d'ingénieur agronome ou d'ingénieur chimiste et des industries agricoles. Il se propose, à cet effet, d'inscrire dans les lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires certaines dérogations aux conditions d'admission aux différents examens et à la matière de ces examens.

Le Roi serait habilité à accorder, sur avis conforme d'une commission qui sera créée à cet effet, des dispenses d'interrogation sur certaines matières , des dispenses concernant la durée des études et des dispenses concernant le nombre des épreuves.

\+

\+ \+

Dans l'état actuel de la législation, le Roi a le pouvoir de dispenser de l'interrogation les récipiendaires qui se présentent à l'examen d'admission de candidat ingénieur civil et de candidat ingénieur agronome. Il n'est pas tenu , dans l'exercice de ce pouvoir, de consulter l'une ou l'autre commission.

Le Roi est donc d'ores et déjà habilité à accorder dispense d'interrogation aux titulaires d'un diplôme belge d'ingénieur technicien qui se présentent auxdits examens d'admission. Aussi l'assouplissement envisagé des conditions d'admission peut-il être réalisé sans modification de l'article 12 des lois coordonnées.

.../...

En vertu de l'article 1er du projet, le Roi ne pourra plus , lorsqu'il s'agit de récipiendaires déjà titulaires d'un diplôme d'ingénieur technicien, accorder de telle dispense que sur avis conforme de la commission prévue à l'article 1er.

Une autre modification importante concerne la détermination de la durée des études. Aux termes de l'article 3 des lois coordonnées, la durée des études se calcule , pour les premiers grades, à partir de l'époque à laquelle le récipiendaire a satisfait aux conditions d'admission aux études universitaires et, pour les autres grades, à partir de l'époque à laquelle il a obtenu le grade immédiatement inférieur.

Les articles 4 et 6 du projet dérogent à cette règle en prévoyant que la durée des études en vue de l'obtention du grade d'ingénieur civil ou d'ingénieur agronome se calcule, non pas à partir de l'époque à laquelle le récipiendaire a obtenu le grade de candidat, mais à partir de l'époque où il a satisfait aux conditions d'admission aux études universitaires. Si des motifs exceptionnels peuvent être invoqués en faveur de ce régime d'exception, il serait souhaitable de les énoncer dans l'exposé des motifs, sans quoi , mieux vaudrait renoncer au régime envisagé.

\+

\+ \+

.../...

Article 1er.

Aux termes de l'exposé des motifs, le mode de fonctionnement de la commission est inspiré de la procédure qui est actuellement tracée à l'article 56 des lois précitées en vue de l'octroi d'équivalences d'études faites à l'étranger. De plus, la commission se bornera initialement à émettre des avis individuels pour en venir rapidement à donner des avis à caractère général. Il y aura donc des arrêtés individuels et des arrêtés généraux, ce dont il faudrait faire état à l'article 1er.

Il convient d'observer , en outre, que la réglementation projetée ne dit pas quelle est l'autorité compétente pour créer la commission et pour en régler l'organisation et le fonctionnement.

Articles 2 et 3.

Il y a discordance entre le texte de ces articles et le commentaire qu'en donne l'exposé des motifs.

Tels qu'ils sont rédigés, ces articles dispensent les porteurs d'un diplôme d'ingénieur technicien de la condition relative à la durée des études, alors que, selon l'exposé des motifs, les récipiendaires ne peuvent obtenir le grade de candidat qu'après un an d'études. Selon le fonctionnaire délégué, le texte des articles 2 et 3 reflète fidèlement les intentions du Gouvernement. L'exposé des motifs doit être remanié en conséquence.

.../...

Article 7.

Tel qu'il est rédigé, l'article 7 ne permet pas de déterminer avec certitude les intentions du Gouvernement.

Il est impossible, tout d'abord, d'établir à qui l'avis de la commission est destiné. Il n'est pas davantage précisé sur quels points cette commission peut ou doit émettre un avis. Rien n'est dit, d'autre part, au sujet de la procédure à suivre.

Selon le fonctionnaire délégué, la réglementation projetée s'inspirera sur ce point de celle qui est prévue à l'article 56 des lois coordonnées en ce qui concerne l'équivalence de certificats d'études étrangers.

\+

\+ +

Pour le surplus, le projet appelle quelques observations de pure forme qui ne requièrent aucun commentaire.

\+

\+ +

Compte tenu des observations qui précèdent, il est proposé de rédiger le texte du projet de loi ainsi qu'il suit :

.../...

PROJET DE LOI MODIFIANT LES LOIS SUR LA COLLATION DES GRADES ACADEMIQUES ET LE PROGRAMME DES EXAMENS UNIVERSITAIRES, EN CE QUI CONCERNE L'ACCES DES INGENIEURS TECHNICIENS AU GRADE D'INGENIEUR CIVIL, D'INGENIEUR AGRONOME ET D'INGENIEUR CHIMISTE ET DES INDUSTRIES AGRICOLES.

BAUDOUIN, Roi des Belges,
A tous, présents et à venir, SALUT.

.....

.....

Article 1er.-

L'article 12 des lois sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires, coordonnées le 31 décembre 1949, modifié par la loi du 8 juin 1964, est complété par la disposition suivante :

"Si la dispense d'interrogation vise des titulaires d'un diplôme d'ingénieur technicien, elle est accordée sur avis conforme d'une commission instituée par les Ministres ayant l'enseignement universitaire dans leurs attributions, composée d'un représentant de la faculté compétente des quatre universités et de la faculté polytechnique de Mons, et complétée, le cas échéant, par un représentant des facultés des sciences agronomiques. Cette dispense fait l'objet de dispositions soit particulières, soit générales. Le Roi arrête les modalités d'organisation et de fonctionnement de la commission".

.../...

Article 2.-

L'article 29 des mêmes lois est complété par la disposition suivante :

"Sur avis conforme de la commission prévue à l'article 12, les titulaires d'un diplôme d'ingénieur technicien obtenu en Belgique peuvent être dispensés par le Roi de l'interrogation sur une ou plusieurs matières. Ils peuvent présenter l'examen en une épreuve unique et sont dispensés de la condition relative à la durée des études".

Article 3.-

L'article 30 des mêmes lois est complété par la disposition suivante: :

"Sur avis conforme de la commission prévue à l'article 12, les titulaires d'un diplôme d'ingénieur technicien obtenu en Belgique peuvent être dispensés par le Roi de l'interrogation sur une ou plusieurs matières. Ils peuvent présenter l'examen en une épreuve unique et sont dispensés de la condition relative à la durée des études".

Article 4.-

L'article 31 des mêmes lois est complété par la disposition suivante :

"Sur avis conforme de la commission prévue à l'article 12, les titulaires d'un diplôme d'ingénieur technicien obtenu en Belgique peuvent être dispensés par le Roi de l'interrogation sur une ou plusieurs matières, communes ou spéciales, indiquées au présent

.../...

article. Ils peuvent présenter l'examen en deux épreuves et la durée d'études minimale de trois ans se calcule à partir de l'époque à laquelle ils ont obtenu le grade de candidat ingénieur civil (ou à laquelle ils ont réussi l'examen d'admission)" (voir observation).

Article 5.-

L'article 32 des mêmes lois est complété par la disposition suivante :

"Sur avis conforme de la commission prévue à l'article 12, les titulaires d'un diplôme d'ingénieur technicien obtenu en Belgique peuvent être dispensés par le Roi de l'interrogation sur une ou plusieurs matières de l'examen. Ils peuvent présenter l'examen en deux épreuves et la durée d'études minimale de trois ans se calcule à partir de l'époque à laquelle ils ont obtenu le grade de candidat ingénieur agronome (ou à laquelle ils ont satisfait aux conditions d'admission à l'examen de candidat ingénieur agronome)" (voir observation).

Article 6.-

Sur avis conforme de la commission prévue à l'article 12 des lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires, le Roi peut accorder équivalence partielle ou totale de diplôme aux titulaires d'un diplôme d'ingénieur technicien obtenu en Belgique qui, au moment de la publication de la présente loi, soit sont porteurs du diplôme scientifique d'ingénieur civil, d'ingénieur agronome ou d'ingénieur chimiste et des industries agricoles délivré par une université belge ou par un établissement assimilé

.../...

à celle-ci pour la collation de ces grades, soit sont inscrits à l'une de ces universités ou établissements en vue de l'obtention de ces diplômes, et qui désirent, les premiers, obtenir le grade légal correspondant, les seconds, poursuivre leurs études en vue de l'obtention du grade légal.

Article 7.-

La présente loi entre en vigueur à partir de l'année académique qui suit sa publication au Moniteur belge.

.....

.....

De kamer was samengesteld uit

de Heren : F. LEPAGE,
Messieurs :

H. BUCH,
Ch. SMOLDERS,

M. JACQUEMIJN,

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. F. LEPAGE.

Het verslag werd uitgebracht door de H. A. VANDER STICHELE, substituut van de auditeur-generaal.

La chambre était composée de

voorzitter van de Raad van State,
président du Conseil d'Etat,

staatsraden,
conseillers d'Etat,

adjunct-griffier, griffier
greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. F. LEPAGE.

Le rapport a été présenté par M. A. VANDER STICHELE, substitut de l'auditeur général.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER ,

(get.) M. JACQUEMIJN.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

(get.) F. LEPAGE.